

Володимир Гошилик

к.ф.н., м. Івано-Франківськ

Виразальний потенціал дієслівних компонентів стійких дієслівно-іменних сполук типу *to have a look, to give a smile*

Стійкі дієслівно-іменні сполуки (далі – СДІС) як лексико-граматичні аналітичні одиниці вторинної номінації є неоднослівними найменуваннями дії, стану, процесу чи якості й складаються з дієслівного компонента з переосмисленим первинним значенням та іменникового компонента, що несе основне смислове навантаження. Відповідаючи розвиткові аналітизму індоєвропейських мов, складні номінації дієслівного типу створюються внаслідок розходження між потребами мови у вираженні процесуальної семантики у сфері непростежуваних (абстрактних) реалій та її обмеженими словотвірними потенціями.

Дослідження стійких дієслівно-іменних сполук у сучасній англійській мові не підтверджує тези про їх дублетний характер щодо наявних у мові спільнокореневих дієслів-еквівалентів, оскільки складні найменування є аналітичними не лише за формою, а й за додатковими можливостями свого семантичного наповнення [1; 2; 3]. Так, завдяки неповній втраті дієслівним компонентом власної предметної семантики загальне значення сполуки може ускладнюватися додатковими семантико-граматичними та експресивно-стилістичними відтінками. Дієслово у складі СДІС дає змогу: 1) передавати вичерпну якісно-кількісну характеристику позначуваної дії, процесу чи стану шляхом експлікації характеру їх протікання у плані інтенсивності чи повноти охоплення (*to cast a glance, to wallow in debt, to focus attention*); 2) позначати різні моменти протікання вираженої іменником дії (початок (*to start a conversation, to assume the offensive, to come into fashion*), тривалість / продовження (*to carry on a conversation, to carry on the offensive*) чи завершення (*to break up a conversation, to go out of fashion*)); 3) експлікувати

багатократність, повторюваність дії чи її дискретність (*to hurl an accusation – to pelt with accusations*); 4) виявляти можливість, готовність, схильність суб'єкта до виконання вираженої іменником дії чи перебування його у певному стані (*to break off contacts, to run a risk, to call in question, to keep silence, to take (a) responsibility, to gain prestige, to win success*); 5) диференціювати віднесеність дії до суб'єкта та її спрямованості на об'єкт (*to cause damage – to suffer damage; to grant a loan – to take out a loan; to give shelter – to take shelter, to give a hint – to take a hint*); 6) визначити сферу використання складних дієслів, їх закріпленням за певним стилем мовлення (*to have a dream* (нейтр.) – *to cherish a dream* (книжн., уроч.), *to have success* (нейтр.) – *to be crowned with success* (книжн., уроч.)) та ін.

Отже, цілком безпідставним видається трактування дієслівного компонента СДІС як тільки формотворчого афікса (граматичного морфокомпонента), оскільки він зберігає редуковані залишки первинного номінативного значення й окрім вираження граматичного значення аналітичної сполуки модифікує лексичне значення семантично опорного найменування (іменника).

Література

1. Вайнер Л.Р. Опыт анализа устойчивых глагольных словосочетаний нефразеологического характера // Романское и германское языкознание. – Минск: Высшейш. шк., 1976. – Вып. 6. – С. 193-196.
2. Лопатинская В.В. Опыт сопоставления глаголов и одноименных им глагольно-именных и глагольно-адъективных словосочетаний: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Львов, 1975. – 23 с.
3. Шведова В.С. Пути грамматизации описательных конструкций типа *глагол + существительное* в английском языке: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – М., 1981. – 16 с.